

ISSN 1857 - 92

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific papers
Vol. 14.1.

THE POWER OF KNOWLEDGE

IJK, V.14.1, pp 1-431, Skopje, 2016

<http://globalimpactfactor.com/knowledge-international-journal/>
Global Impact and Quality Factor: 1.023 (2015)

***INTERNATIONAL JOURNAL
SCIENTIFIC
PAPERS VOL 14.1***

7-9 October, 2016

Agia Triada, GREECE

INSTITUTE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT

SKOPJE, MACEDONIA

KNOWLEDGE

International Journal Scientific papers Vol. 14.1

EDITORIAL BOARD

Vlado Kambovski PhD, Robert Dimitrovski PhD, Siniša Zarić PhD, Maria Kavdanska PhD, Venelin Terziev PhD, Mirjana Borota – Popovska PhD, Predrag Trajković PhD, Jove Kekenovski PhD, Svetlana Trajković PhD, Zivota Radosavljević PhD, Margarita Koleva PhD, Mile Matijević PhD, Nonka Mateva PhD, Rositsa Chobanova PhD, Aleksandar Nikolovski PhD,

Marija Knezević PhD, Snežana Miličević PhD, Irina Singaveskaya PhD, Dzulijana Tomovska PhD, Oliver Dimitrijević PhD, Nedzat Koraljić PhD, Nebojsa Pavlović PhD, Nikolina Ognenska PhD, Dimitrija Popovski PhD, Lisen Bashkurti PhD, Tome Naumov PhD, Trajce Dojcinovski PhD, Jana Merdzanova PhD, Zoran Srzentić PhD, Nikolai Sashkov Cankov PhD

Preparing and correction: Liljana Pushova

Print: GRAFOPROM – Bitola

Editor:

IKM –
Skopje

For editor

Robert Dimitrovski, PhD

KNOWLEDGE International Journal Scientific Papers Vol. 14.1

ISSN 1857-92

SCIENTIFIC COMMITTEE

President: Academic, Prof. Vlado Kambovski PhD

- Prof. Robert Dimitrovski PhD, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Zivota Radosavljevik PhD, Dean, Faculty FORCUP, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Venelin Terziev PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Rosica Cobanova PhD, Bulgarian Academy of Sciences (Bulgaria)
- Prof. Aleksandar Nikolovski PhD, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Anita Trajkovska PhD, Rochester University (USA)
- Prof. Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade (Serbia)
- Prof. Milan Radosavljevic PhD, Dean, Faculty of strategic and operational management, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Anka Trajkovska-Petkoska PhD, UKLO, Faculty of technology and technical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Predrag Trajkovic PhD, JMPNT, (Serbia)
- Prof. Lidija Tozi PhD, Faculty of Pharmacy, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Bistra Angelovska, Faculty of Medicine, University “Goce Delcev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Jove Kekenovski PhD, Faculty of Tourism, UKLO , Bitola (Macedonia)
- Prof. Sasho Korunoski, Dean, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Cvetko Andreevski, Vise rector, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Margarita Koleva PhD, Dean, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Aleksandar Donchev, MIT University, Faculty of Law, Skopje (Macedonia)
- Prof. Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Mirjana Borota-Popovska, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marija Topuzovska-Latkovic, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marija Knezevic PhD, Academic, Banja Luka, (Bosnia and Herzegovina)
- Ljupco Naumovski PhD, Forum for Mobility and Research, Bitola (Macedonia)
- Prof. Oliver Iliev PhD , Faculty of Communication and IT, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Dimitrija Popovski PhD, Faculty of Sport, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)

- Prof. Yuri Doroshenko PhD, Dean, Faculty of Economics and Management, Belgorod (Russian Federation)
- Prof. Ilija Nasov PhD, Research and Development center PLASMA, Skopje (Macedonia)
- Prof. Sashko Plachkov PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Ivan Petkov PhD, Rector, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Vladimir Lazarov PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Tosko Krstev PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Antoanela Hristova PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Aleksandar Korablev, PhD, Dean, Faculty for economy and management, Saint Petersburg State Forest Technical University, Saint Petersburg (Russian Federation)
- Prof. Primoz Dolenc, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia) - Doc. Igor Stubelj, PhD, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Hristo Beloev PhD, Bulgarian Academy of Science, Rector of the University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Branko Sotirov PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Prof Karl Schopf, PhD, Akademie fur wissenschaftliche forchung und studium, Wien (Austria)
- Prof. Isa Spahiju PhD, International Balkan University (Macedonia)
- Prof. Volodymyr Denysyuk, PhD, Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and History studies at the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)
- Prof. Laste Spasovski PhD, Vocational and educational centre, Skopje (Macedonia)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of law, Kragujevac (Serbia)
- Prof. Dragan Kokovic PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Sasha Kicoshev PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Pere Tumbas PhD, Faculty of Economics , University of Novi Sad , Subotica (Serbia)
- Prof. Natalija Kirejenko PhD, Faculty For economic and Business, Institute of Entrepreneurial Activity, Minsk (Belarus)
- Prof. Zoya Katru PhD, Prorector, Euro College, Istanbul (Turkey) - Prof. Mustafa Kacar PhD, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof Evgenia Penkova-Pantaleeva PhD, UNWE -Sofia (Bulgaria)
- Prof. Nikolina Ognenska PhD, Faculty of Music, SEU - Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Tihomir Domazet PhD, President of the Croatian Institute for Finance and Accounting
- Prof. Stojan Ivanov Ivanov PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Maja Lubenova Cholakova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Daniela Ivanova Popova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Branimir Kampl PhD, Institute SANO, Zagreb (Croatia)
- Prof. Marina Simin PhD, College of professional studies in Management and Business

Communication, Sremski Karlovci (Serbia)

- Prof. Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business

Communication, Sremski Karlovci (Serbia)

- Prof. Helmut Shramke PhD, former Head of the University of Vienna Reform Group (Austria)
- Prof. Ahmad Zakeri PhD, University of Wolver Hampton, (United Kingdom)
- Prof. Tzako Pantaleev PhD, NBUniversity , Sofia (Bulgaria)
- Prof. Lisen Bashkurti PhD, Global Vice President of Sun Moon University (Albania)
- Prof. Baki Koleci PhD , University Hadzi Zeka , (Kosovo)
- Prof. Ivana Jelik PhD, University of Podgorica, Faculty of Law, (MNE)
- Prof. Islam Hasani PhD, Kingston University (Bahrein)
- Prof. Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Prof. Jonko Kunchev PhD, University „Cernorizec Hrabar“ - Varna (Bulgaria)
- Prof. Nedjad Korajlic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina) - Prof. Alisabri Sabani PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Jova Ateljevic PhD, Faculty of Economy, University of Banja Luka, (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of law University of Kragujevac (Serbia)
- Doc. Tatyana Sobolieva PhD, State Higher Education Establishment Vadiym Getman Kiyev National Economic University, Kiyev (Ukraine)
- Prof. Svetlana Trajkovic PhD, High School of applied professional studies, Vranje (Serbia)
- Prof. Suzana Pavlovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Zorka Jugovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Dragan Marinkovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Dusan Ristic, PhD Emeritus – Faculty of Management, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Rumen Stefanov, PhD, Dean, Faculty of public health, Medical University of Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Stojna Ristevska PhD, Dean, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Snezana Stoilova, PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Lence Mircevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Dzulijana Tomovska, PhD, Dean, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola(Macedonia)
- Prof. Mitre Stojanovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Ljupce Kocovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Vasil Zecev PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Nikola Bozkov PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Vasil Pehlivanov PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Oliver Dimitrijevic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Erzika Antic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)

- Prof. Jelena Stojanovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Prof. Miodrag Smelcerovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Doc. Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Doc. Marija Kostić PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Doc. Sandra Živanović PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Doc. Snežana Milićević PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Doc. Nebojsa Pavlovic PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Prof. Kamal Al-Nakib PhD, College of Business Administration Department, Kingdom University (Bahrain)
- Prof. Venus Del Rosario PhD, Arab Open University (Philippines) - Prof. Nishad M. Navaz PhD, Kingdom University (India)

ORGANIZING COMMITTEE

- Robert Dimitrovski PhD, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Venelin Terziev PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Snežana Milićević PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade (Serbia) - Evdokia Petkova, South West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria) - Marios Miltiadou, PhD, Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
- Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Isa Spahiu PhD, International Balkan University (Macedonia)
- Suzana Samarxiu, PhD, University “Aleksandar Moisiu”, Durres (Albania)
- Violeta Dimova, PhD, University “Goce Delcev”, Stip (Macedonia)

- Mirjana Borota – Popovska, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Izet Zeqiri, PhD, South East European University, Tetovo (Skopje)
- Ekaterina Arabska, PhD, Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo (Bulgaria)
- Nebojsa Cvetanovski, PhD, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)

Contents

KNOWLEDGE FOR CONTEMPORARY VALUES.....	Error! Bookmark not defined.
Sinisa Zaric, PhD	Error! Bookmark not defined.
THE ROLE OF THE EDUCATION IN THE FORMATION OF ECONOMIC KNOWLEDGE IN THE REGION OF SOUTH KAVKAZ.	Error! Bookmark not defined.
Larisa Korganashvili, PhD	Error! Bookmark not defined.
Natavan Mammedova, PhD	Error! Bookmark not defined.
COMPETENCE-BASED TRAINING IN PUBLIC EMPLOYMENT SERVICES ...	Error! Bookmark not defined.
Venelin Terziev, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
EXPECTATIONS TOWARD WORK OF THE UNEMPLOYED	Error! Bookmark not defined.
MACEDONIAN YOUTH	Error! Bookmark not defined.
Mirjana Borota Popovska, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Marija Topuzovska Latkovikj, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Vesna Zabijakin Catleska, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
TEACHER EDUCATION IN CROATIA: THE STRENGTH OF FUTURE GENERATIONS	Error! Bookmark not defined.
Snježana Močinić PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Ivana Paula Gortan-Carlin PhD	Error! Bookmark not defined.
Lorena Lazarić	Error! Bookmark not defined.
KNOWLEDGE AS THE GOAL OF CONTEMPORARY INTELLECTUAL EDUCATION	Error! Bookmark not defined.
Vesna Lj. Minic, PhD	Error! Bookmark not defined.

Sladjana T. Vidosavljevic, PhD	Error! Bookmark not defined.
MULTILINGUAL AND MULTICULTURAL RELATIONS ON THE ISTRIAN PENINSULA: DIFFERENT LANGUAGE CODES FOR EXPRESSING THE SAME REALITY	Error! Bookmark not defined.
Rita Scotti Jurić, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
ATTITUDES OF VOCATIONAL TEACHERS FOR THE QUALITY OF PRACTICAL CLASSES	Error! Bookmark not defined.
Sonja Ristovska, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Zekirija Zekiri, MSc.....	Error! Bookmark not defined.
THE DEVELOPMENT OF COMPETENCES AND PROFESSIONAL TRAINING OF	Error! Bookmark not defined.
PRESCHOOL TEACHERS.....	Error! Bookmark not defined.
Nevenka Tatković PhD	Error! Bookmark not defined.
Sanja Tatković.....	Error! Bookmark not defined.
CREATION OF EDUCATIONAL PROFILES IN HIGHER EDUCATION	Error! Bookmark not defined.
Gordana Tasevska Ph.D	Error! Bookmark not defined.
Toni Soklevski Ph.D	Error! Bookmark not defined.
Jasmina Vasilevska	Error! Bookmark not defined.
CRITICAL (MEDIA) LITERACY OF TEACHER EDUCATION STUDENTS.....	Error! Bookmark not defined.
Ivana Rončević, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
CONNECTION AND DEPENDENCE OF FORMATION OF STUDENTS VALUE OF PHYSICAL	Error! Bookmark not defined.
EDUCATION	Error! Bookmark not defined.
Yordanka Dimitrova, PhD	Error! Bookmark not defined.
DIDACTICAL - METHODICAL INNOVATION IN THE JUNIOR YEARS OF PRIMARY	Error! Bookmark not defined.
SCHOOLS - FUNCTIONAL KNOWLEDGE FACTOR	Error! Bookmark not defined.
Ivana Simijonović	Error! Bookmark not defined.
EDUCATION AND NET-GENERATION STUDENTS LEARNING PROFILE	Error! Bookmark not defined.
Neshka Manchorova-Veleva, PhD.....	Error! Bookmark not defined.

PERSPECTIVES AND TRENDS IN CONSTRUCTION OF STANDARDS FOR THE PREPARATION, IMPLEMENTATION AND EVALUATION OF THE LESSON IN	Error! Bookmark not defined.
EDUCATIONAL PRACTICE.....	Error! Bookmark not defined.
Nadezhda Kaloyanova Ph.D	Error! Bookmark not defined.
CURRENT PROJECTIONS OF THE WORLD HEALTH ORGANIZATION FOR PEDAGOGICAL	Error! Bookmark not defined.
TRAININGOF MEDICAL SPECIALISTS – LECTURERS	Error! Bookmark not defined.
Marinela Grudeva, PhD	Error! Bookmark not defined.
Yordanka Dimitrova, PhD	Error! Bookmark not defined.
MANAGEMENT OF KNOWLEDGE IN DENTAL UDERGRADUATE EDUCATION	Error! Bookmark not defined.
Julijana Nikolovska PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Biljana Kapusevska PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Aneta Mijoska PhD	Error! Bookmark not defined.
PROJECT-BASED EDUCATION UNDER THE CONDITIONS OF TEAM ORGANIZATION	Error! Bookmark not defined.
Iva Andonova Stamenova	Error! Bookmark not defined.
KNOWLEDGE - AN IMPORTANT TOOL TO COMBAT THE EFFECTS OF DISCRIMINATION	Error! Bookmark not defined.
BASED ON ETHNIC ORIGIN	Error! Bookmark not defined.
Kamelia Petkova, PhD	Error! Bookmark not defined.
NEW CONCEPTS IN PHARMACY EDUCATION: EXTRA-CURRICULAR ACTIVITIES FOR MACEDONIAN PHARMACY STUDENTS.....	Error! Bookmark not defined.
Jasmina Tonik Ribarska	Error! Bookmark not defined.
Katerina Anchevska Netkovska	Error! Bookmark not defined.
Aleksandra Grozdanova.....	Error! Bookmark not defined.
Zoran Sterjev.....	Error! Bookmark not defined.
THE POWER OF DIVERSIFIED KNOWLEDGE – A PROPOSAL FOR THE IMPLEMENTATION OF AN INTERNATIONALIZATION STRATEGY AT EUROPEAN UNIVERSITIES	Error! Bookmark not defined.
Slaveyah Goranova	Error! Bookmark not defined.

KNOWLEDGE AND INTELLECTUAL CAPITAL .....**Error! Bookmark not defined.**

Zoran Todorović, PhD .....**Error! Bookmark not defined.**

SOCIAL PROGRAMMING IN CONTEMPORARY SOCIETY – AN ALTERNATIVE
IN .....**Error! Bookmark not defined.**

STRATEGIC MANAGEMENT .....**Error! Bookmark not defined.**

Evgeniy Stoyanov, PhD .....**Error! Bookmark not defined.**

KNOWLEDGE MANAGEMENT IN FRANCHISING .....**Error! Bookmark not defined.**

Svetlana Trajković, PhD .....**Error! Bookmark not defined.**

Milica Stanković, MSc.....**Error! Bookmark not defined.**

INNOVATION ACTIVITIES – PARADIGM OF LONG-TERM DEVELOPMENT OF
SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES .....**Error! Bookmark not defined.**

Sabina Šehić-Kršlak, PhD.....**Error! Bookmark not defined.**

Maida Dizdarević, PhD.....**Error! Bookmark not defined.**

A MACROPRUDENTIAL POLICY FRAMEWORK FOR ALBANIA ..**Error! Bookmark
not defined.**

Ela Golemi Ph.D .....**Error! Bookmark not defined.**

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE CONSUMER PRICE INDEX BETWEEN
KOSOVO AND OTHER COUNTRIES OF THE REGION AND EUROPE .....**Error!
Bookmark not defined.**

Halit Shabani, PhD.....**Error! Bookmark not defined.**

Fisnik Morina MSc .....**Error! Bookmark not defined.**

TAX NORMS AND ITS EFFECT ON THE ECONOMIC GROWTH ....**Error! Bookmark
not defined.**

Entela Velaj, PhD.....**Error! Bookmark not defined.**

Olta Nexhipi, PhD.....**Error! Bookmark not defined.**

ECONOMY: SCIENCE OF KNOWLEDGE, SKILL OR IDEOLOGY ...**Error! Bookmark
not defined.**

Krume Nikoloski, PhD.....**Error! Bookmark not defined.**

TOPICAL ISSUES OF THE ANALYSIS OF INDUSTRIAL ENTERPRISE'S SALES
.....**Error! Bookmark not defined.**

PROFITABILITY .....**Error! Bookmark not defined.**

Rositsa Ivanova, PhD .....**Error! Bookmark not defined.**

POTENTIALS OF ORGANIC PRODUCTION IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT	Error! Bookmark not defined.
Venelin Terziev, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Ekaterina Arabska, PhD	Error! Bookmark not defined.
E-LEARNING RESOURCES DISTRIBUTION AND BUSINESS MODELS IN MODERN	Error! Bookmark not defined.
LEARNING MANAGEMENT SYSTEMS	Error! Bookmark not defined.
Iliya Krastinkov.....	Error! Bookmark not defined.
KNOWLEDGE AS A FACTOR IN THE ACQUISITION, CREATION AND SUSTAINABILITY OF THE ORGANIZATION AND ACHIEVING COMPETITIVE ADVANTAGE	Error! Bookmark not defined.
Zoran Janjić.....	Error! Bookmark not defined.
CLASSICAL ASPECTS OF MANAGEMENT OF HUMAN RESOURCES	Error! Bookmark not defined.
Georgi Atanasov Georgiev, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
CONTEMPORARY TRENDS IN HUMAN CAPITAL MANAGEMENT	Error! Bookmark not defined.
Petronije Jevtić PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Miroslava Jevtić	Error! Bookmark not defined.
HUMAN CAPITAL AND KNOWLEDGE AS A BASIS FOR DEVELOPMENT IN THE	Error! Bookmark not defined.
CONTEXT OF CONFLICT OF SOCIAL AND CULTURAL CAPITAL.....	Error! Bookmark not defined.
Ljiljana Stošić Mihajlović PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Marija Mihajlović	Error! Bookmark not defined.
POWER OF KNOWLEDGE, GENERAL KNOWLEDGE MANAGEMENT STRATEGIES AND DEVELOPMENT OF RELEVANT MANAGERIAL COMPETENCES.....	Error! Bookmark not defined.
Samir Ljajic.....	Error! Bookmark not defined.
Dragana Randjelovic.....	Error! Bookmark not defined.
Danica Pirsl.....	Error! Bookmark not defined.
BEHAVIOURAL CULTURE AT BUSINESS MEETING	Error! Bookmark not defined.
Darjan Bojkov, PhD.....	Error! Bookmark not defined.

Nadežda Stojković, PhD	Error! Bookmark not defined.
Vanče Bojkov, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
VISUAL IDENTITY OF TRADEMARK AS A MEANS OF COMMUNICATION ON THE	Error! Bookmark not defined.
MARKET.....	Error! Bookmark not defined.
Marina Jovičević Simin, PhD	Error! Bookmark not defined.
Dušan Ristić, PhD Emeritus.....	Error! Bookmark not defined.
Miladin Kalinić, PhD	Error! Bookmark not defined.
THE ROLE OF THE COMMUNICATION SKILLS IN CAREER DEVELOPMENT	Error! Bookmark not defined.
Sanja Nikolic, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Sreten Miladinovski, PhD	Error! Bookmark not defined.
MENTORING IN ENTREPRENEURIAL FIRMS - BASIS OF PRACTICAL APPLICATION OF KNOWLEDGE USABLE FOR THEIR GROWTH AND DEVELOPMENT	Error! Bookmark not defined.
Marija Georgievska.....	Error! Bookmark not defined.
Ljubisha Nikolovski	Error! Bookmark not defined.
STRATEGIES OF INTEGRATED MARKETING COMMUNICATIONS IN THE	Error! Bookmark not defined.
ORGANIZATION	Error! Bookmark not defined.
Azra Čatović, PhD	Error! Bookmark not defined.
Elma Elfić-Zukorlić, PhD	Error! Bookmark not defined.
Elma Mavrić, Msc.....	Error! Bookmark not defined.
KEY FACTORS THAT PROMOTE THE SPREAD OF MILITANT ISLAMISM IN THE BALKAN PENINSULA	Error! Bookmark not defined.
Nenad Taneski, PhD	Error! Bookmark not defined.
Borche Chaminski.....	Error! Bookmark not defined.
EUROPE AT “WAR”: GLOBALIZATION VS. GEOPOLITICS.....	Error! Bookmark not defined.
Ivica Josifovic, PhD	Error! Bookmark not defined.
Zlatko Keskoski, PhD	Error! Bookmark not defined.
HATE SPEECH IN MEDIA - AN OVERVIEW OF THE CASE LAW OF THE EUROPEAN	Error! Bookmark not defined.

COURT OF HUMAN RIGHTS.....	Error! Bookmark not defined.
Biljana Karovska Andonovska, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
CHALLENGES OF THE FIGHT AGAINST ORGANIZED CRIME IN THE BALKANS.....	Error! Bookmark not defined.
Kolë Krasniqi	Error! Bookmark not defined.
LEGAL POSITION AND ECONOMIC POTENTIAL OF SANDŽAK REGION IN LIGHT OF REGIONAL POLICY OF THE EUROPEAN UNION...	Error! Bookmark not defined.
Rejhan R. Kurtović, PhD	Error! Bookmark not defined.
Seid Hadžić, MSc.....	Error! Bookmark not defined.
METHODOLOGY FOR PLANNING OF SUPPLY WITH CLOTHES, SHOES AND EQUIPMENT	Error! Bookmark not defined.
IN BULGARIAN ARMED FORCES	Error! Bookmark not defined.
Venelin Terziev, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Daniel Manolov, PhD	Error! Bookmark not defined.
RESTRICTED PROCEDURE ON AWARD OF PUBLIC PROCUREMENTS IN THE FIELDS OF DEFENCE AND SECURITY	Error! Bookmark not defined.
Sabin Sabev, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
VICTIMIZATION RISKS AND PREVENTION OF VICTIMIZATION IN THE 21 st CENTURY	Error! Bookmark not defined.
Azra Adžajlić-Dedović, PhD	Error! Bookmark not defined.
AIR POWER – TODAY AND TOMORROW.....	Error! Bookmark not defined.
Plamen Bogdanov PhD	Error! Bookmark not defined.
CONTEMPORARY CHALLENGES IN THE MANAGEMENT OF AIRSPACE FOR THE NEEDS OF UNMANNED AERIAL VEHICLES.....	Error! Bookmark not defined.
Hristo Stanev.....	Error! Bookmark not defined.
DEVELOPING COMPETENCIES IN STUDENTS AS A RESULT OF APPLICATION OF THE "DEBATE" AS AN INTERACTIVE TEACHING METHOD OF BIOLOGY	Error! Bookmark not defined.
Nicola Vakrilov.....	Error! Bookmark not defined.
Maria Becheva, PhD	Error! Bookmark not defined.
THE ROLE OF THE MENTOR IN THE PRACTICAL TRAINING OF FUTURE REGISTERED	Error! Bookmark not defined.

NURSES	Error! Bookmark not defined.
Snezhana Dragusheva	Error! Bookmark not defined.
BiyankaTorniyova.....	Error! Bookmark not defined.
Nesrin Şen Celasin	Error! Bookmark not defined.
PREDICATIVE MARKERS OF IMMUNE-RELATED PROTEINS IN BEE HONEY USED FOR ASSESSMENT OF HEALTH STATUS.....	Error! Bookmark not defined.
Rumen Valchovski PhD	Error! Bookmark not defined.
Miso Hristovski PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Silvina Zapryanova PhD	Error! Bookmark not defined.
Galina Hristovska.....	Error! Bookmark not defined.
QR (QUICK RESPONSE) AS AUGMENTED REALITY FOR THREE DIMENSIONAL	Error! Bookmark not defined.
INTEGRATION IN TECHNICAL TRAINING.....	Error! Bookmark not defined.
Evdokiya Petkova	Error! Bookmark not defined.
Vasilisa Pavlova	Error! Bookmark not defined.
2D AND 3D GEOMETRIC TRANSFORMATIONS IN THE TEACHING OF MATHEMATICS IN FOURTH GRADE	Error! Bookmark not defined.
Zlatina K. Sharkova, PhD	Error! Bookmark not defined.
HOW TO CREATE TEXT PROBLEMS USING NUMERIC DATA FROM NEWSPAPERS	Error! Bookmark not defined.
Gabriela Kirova PhD.....	Error! Bookmark not defined.
MATH-TEMP AUTHORIZING SYSTEM FOR ONLINE E-LEARNING.	Error! Bookmark not defined.
Zlatina K. Sharkova Ph.D	Error! Bookmark not defined.
Maria Totinova.....	Error! Bookmark not defined.
UNIVERSITY MATHEMATICAL TRAINING OF FUTURE MANAGERS - FOUNDATION OF QUALITY VOCATIONAL EDUCATION	Error! Bookmark not defined.
Diana Izvorska PhD	Error! Bookmark not defined.
VISUALIZATION OF TEXT PROBLEMS IN MATHEMATICS' TEXTBOOKS FOR FIRST	Error! Bookmark not defined.
GRADE.....	Error! Bookmark not defined.
Gabriela Kirova PhD.....	Error! Bookmark not defined.

Mila Stoyanova	Error! Bookmark not defined.
SYSTEM AND TECHNOLOGY FOR STUDYING WORD PROBLEMS IN THE FIRST GRADE OF PRIMARY SCHOOL.....	Error! Bookmark not defined.
Vladimira Angelova, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
FIRST CHILDREN ARTISTS OF TURKISH LANGUAGE IN MACEDONIA	Error! Bookmark not defined.
Mahmut Celik, PhD	Error! Bookmark not defined.
Violeta Dimova, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
THE POWER OF KNOWLEDGE OF TWO LANGUAGES – BRIDGING BETWEEN	Error! Bookmark not defined.
BILINGUALISM AND TRANSLATION PERFORMANCE.....	Error! Bookmark not defined.
Djukica Mirkovic	Error! Bookmark not defined.
Tijana Vasiljevic – Stokic	Error! Bookmark not defined.
THE IDIOMS WITH THE COMPONENT <i>HEART</i> IN ENGLISH AND IN MACEDONIAN	Error! Bookmark not defined.
LANGUAGE (Cognitive approach)	Error! Bookmark not defined.
Violeta Nikoloska PhD	Error! Bookmark not defined.
THE SPEECH ACT OF REQUEST AND THE MODIFICATION OF REQUESTS	1
Biljana Ivanovska PhD.....	17
Marija Kusevska PhD	17
Nina Daskalovska PhD	17
LINGUISTIC ASPECTS OF EXPRESSION IN THE MEDIA AND THEIR IMPACT ON	Error! Bookmark not defined.
EDUCATION	Error! Bookmark not defined.
Blaga Paneva, MA	Error! Bookmark not defined.
HEALTH TOURISM – A NEW CHALLENGE FOR ALBANIA	Error! Bookmark not defined.
Olta Nexhipi, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
Entela Velaj, PhD.....	Error! Bookmark not defined.
REALITY AND SELF-DETACHMENT AFTER LONG TIME SPENT ON SOCIAL	Error! Bookmark not defined.

NETWORKING IN RELATION TO MEANING IN LIFE.**Error! Bookmark not defined.**

Margarita Bakracheva PhD .....**Error! Bookmark not defined.**

Manol Manolov .....**Error! Bookmark not defined.**

HEALTHY LIFESTYLE – AS A CONDITION AND FACTOR FOR FORMATION
VALUE OF RESPECT STUDENTS TO OWN HEALTH..**Error! Bookmark not defined.**

Yordanka Dimitrova, PhD .....**Error! Bookmark not defined.**

Marinela Grudeva, PhD .....**Error! Bookmark not defined.**

THE SPEECH ACT OF REQUEST AND THE MODIFICATION OF REQUESTS

Biljana Ivanovska PhD

Marija Kusevska PhD

Nina Daskalovska PhD

Faculty of Philology, UGD, Stip biljana.ivanovska@ugd.edu.mk;
marija.kusevska@ugd.edu.mk; nina.daskalovska@ugd.edu.mk

Abstract: In this paper, we present the analysis and the research results of the project entitled "The role of explicit instruction in developing pragmatic competence in learning English and German as a foreign language" ("Die Rolle der expliziten Anweisungen für den Erwerb der pragmatischen Kompetenz im Englischen und im Deutschen") performed at the Faculty of Philology, which was carried out because of the increased interest in pragmatics and pragmatic studies of teaching and acquiring a foreign language (English and German). In the center of this research paper, the speech act of request is considered and our attempt is to define the parts of this act, supported by examples provided by our respondents - students from the English and German departments at the Faculty of Philology in Stip. The analyses examine the components of this speech act, such as an appeal, additional elements for expression of this speech act, the head of the speech act, the internal modifiers, as well as a detailed review of the internal and external modifiers so that we can see which are the most used items. Our analysis further focuses on the syntactic downgraders and their function, which are used to express the speech act of request, as well as their specificity in the mother tongue and in the foreign language, as well. The results are confirmed by test examples received by the discourse completion test (DCT), and also by examples derived from other instruments for testing and assessing pragmatic competence (e.g. role plays). **Keywords:** speech act of request, modification, syntactic downgraders.

ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ И МОДИФИКАЦИЈА НА БАРАЊАТА

Д-р Билјана

Ивановска д-р

Марија Кусевска д-

р Нина

Даскаловска

Филолошки факултет, УГД, Штип biljana.ivanovska@ugd.edu.mk; marija.kusevska@ugd.edu.mk;
nina.daskalovska@ugd.edu.mk

Апстракт: Во овој труд се претставуваат истражувањата и резултатите од проектот насловен „Улогата на експлицитните инструкции за стекнување прагматичка компетенција при учењето англиски и германски јазик“ (The role of explicit instruction in developing pragmatic competence in learning English and German as a foreign language), проект кој се изведува на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, а кој се постави за истражување заради зголемениот интерес за прагматиката и прагматичките проучувања кај изучувачите на странски јазик (англиски и германски). Во центарот на истражувањата на овој труд се наоѓа говорниот чин *барање* како и нашиот обид да се определат елементите од кои што се состои барањето, поткрепени со примери добиени од испитаници – студенти од Филолошкиот факултет од Штип. Анализите се насочуваат кон испитување на составните делови на овој говорен чин, како на пример: апел, помошни елементи за изразување на барањето, глава на говорниот чин, внатрешни модификатори, како и детален

преглед на внатрешните и надворешните модификатори за да се увиди кои се најчесто употребувани елементи. Нашата анализа се насочува понатаму кон испитување на синтаксичките ублажувачи и нивната функција кои се користат за изразување на говорниот чин барање, како и нивната специфичност во мајчиниот и во странскиот јазик. Испитувањата се потврдуваат со примери од тестот за дискурсна анализа (DCT), како и со примери добиени од инструментот за испитување и оценување прагматичка компетенција игра по улоги (role plays).

Клучни зборови: говорен чин барање, модификација, синтаксички ублажувачи.

1. ВОВЕД

Со овој труд се обидуваме да ги претставиме анализите и истражувањата кои се спроведуваат во рамките на проектот под наслов „Улогата на експлицитните инструкции за стекнување прагматичка компетенција при учењето англиски и германски јазик“ ("The role of explicit instruction in developing pragmatic competence in learning English and German as a foreign language" / "Die Rolle der expliziten Anweisungen für den Erwerb der pragmatischen Kompetenz im Englischen und im Deutschen") - проект што се изведува на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Се даваат и објаснуваат основните карактеристики на говорниот чин *барање*, потоа се претставува изборот на перспективата кој претставува важен аспект во однос на варијантите за искажување на барањата. Барањата можат да бидат ориентирани кон говорникот, кон слушателот, можат да бидат искажани од заедничка перспектива, или од една безлична перспектива. Во обид да ја изберат соодветната форма или стратегија при изразувањето на говорниот чин *барање*, сметаме дека во наставата по странски јазик и усвојувањето на еден странски јазик би требало да се обрне поголемо внимание не само на изучувањето на функциите на овој говорен чин, туку и на неговото соодветно изразување во одредени комуникациски ситуации, а за сето тоа потребно е да се познаваат составните елементи на овој говорен чин, како и надворешните и внатрешните модификатори кои се користат при изразување на одредено барање. Говорните чинови треба да се изучуваат заедно со јазикот како структура, со неговата култура, општествените услови во системот и различните контекстуални и социолошки фактори кои влијаат во изборот на соодветната стратегија за изразување на одредениот говорен чин. Само во тој случај, ќе можеме да очекуваме од нашите ученици и студенти да ги совладаат и усвојат соодветно говорните чинови и ќе можат полесно да ги надминат грешките кои би можеле да се јават во комуникацијата со изворните говорители на странскиот јазик, што би овозможило успешна комуникација и дејствување со изучуваниот јазик.

2. ТЕОРЕТСКИ ПОСТАВКИ

Голем број лингвисти го истражуваат *барањето* како говорен чин и неговите основни карактеристики (Engel U. 1991, 2004; Searle J.R. 1979; Mey 2001; Ellis 1994; Blum-Kulka, House & Kasper 1989 et al.). Елис (Ellis, 1994: 167) издвојува посебни интеракциски, илокуциски и социолингвистички карактеристики на барањата. Под *интеракциски* карактеристики тој го наведува фактот дека барањата имаат иницијативна функција во дискурсот и дека можат да се изразат само со една реплика меѓу соговорниците. Како илокуциски фактори тој го наведува фактот дека говорителот сака да му излезе во пресрет на соговорникот, додека главниот дел на барањето може да стои независно од сите други елементи на истото и тоа може да биде изразено директно и индиректно. Барањата можат да подлежат на директна или индиректна модификација. Говорителот има намера да го доведе соговорникот во состојба на одредено дејствување. Во германскиот јазик често се употребуваат експлицитни перформативни изрази за искажување на одредено барање, додека во македонскиот јазик нивната употреба покажува помала честота¹. Изборот на перспективата претставува важен аспект во однос на можните варијанти за искажување на барањата. Барањата можат да бидат ориентирани кон говорникот (*Kann/Darf ich ein Glas Wasser haben?*), кон слушателот (*Können Sie mir ein Glas Wasser*

---

¹ Примерите се земени од анализите спроведени со студентите по германистика од Филолошкиот факултет при УГД, кои беа вклучени во проектот: „Улогата на експлицитните инструкции за стекнување прагматичка компетенција при учењето англиски и германски јазик“.

bringen?); можат да бидат искажани од заедничка перспектива (*Können wir das machen?*), или од една безлична перспектива (*Es muss gemacht werden*).

3. МОДИФИКАЦИЈА НА БАРАЊАТА

Од примерите ексцерпирани од тестот на дискурсна анализа (DCT), добиени од нашите испитаници-студенти од Филолошкиот факултет, се обидуваме да ги определиме деловите од кои се состои барањето: Ја разгледуваме следнава ситуација:

Пр.: DE: *Herr Professor, vorige Woche habe ich Ihre Vorelesung verpasst und konnte Ihnen meine Seminararbeit nicht mitbringen, so wollte ich Sie jetzt fragen, ob ich Ihnen meine Seminararbeit nächste Woche weiterleiten kann?*

МК: Професоре/господине, минатата недела го испуштив предавањето и не можев да Ви ја предадам семинарската работа, па сакав да Ве прашам дали ќе може следниот час да Ви ја донесам мојата семинарска?

Горенаведениот пример во форма на барање содржи: *апел* (*професоре, господине* (во македонскиот јазик почесто се обраќаат студентите со *професоре* отколку со *господине професор* (многу ретко или *воопшто не*) / *Herr Professor*), помошен елемент кој стои пред главата на чинот (*минатата недела го испуштив предавањето* / *vorige Woche habe ich Ihre Vorelesung verpasst*), глава на чинот (*дали ќе може следниот час да Ви ја донесам семинарската работа* / *ob ich Ihnen meine Seminararbeit nächste Woche weiterleiten kann*), опциски модификувана со синтаксички ублажувачи (па сакав да Ве замолам/прашам / *so wollte ich Sie jetzt fragen/bitten*), или со засилувачи или помошни елементи кои доаѓаат по главата на чинот. *Апелом/der Appell* служи за повикување на соговорникот од страна на говорителот со цел да воспостави контакт со него. Соговорникот може да се повика со: презиме (*Meier!*), име (*Peter!*), прекар (*Tropfen!*), именувања за умилкување (*Schatz!*), покажување нежности, или навредливи имиња, привлекувачи на внимание (*So, guck mal!*), заменки (*du, Sie*) или комбинација од наведените елементи.

Помошните елементи служат за подготвување на соговорникот за изразеното барање. Тие се надворешни модификатори и можат да ја ублажат или да ја засилат наметнувачката сила на барањето. Главата на чинот е всушност главниот дел на говорниот чин *барање* и може да стои независно од другите елементи.

Внатрешни модификатори - главниот дел на барањето (главата на чинот) може да биде модификувана внатрешно од синтаксички ублажувачи и од лексички и фразни ублажувачи и/или засилувачи. Модификацијата се изведува во овој случај во самата глава на чинот. Оваа модификација е претставена, главно, преку елементи чија употреба не е неопходна или суштинска за самиот наведен исказ и испуштањето на било кој ваков елемент не влијае врз прагматичката потентност на изразот. Овие елементи можат да функционираат како средства за сигнализирање и како социопрагматички средства кои имаат удел врз општественото влијание што го пренесува самиот исказ. Улогата на ублажувачи или засилувачи можат да имаат внатрешните модификатори, како социопрагматичките средства. Главата на чинот може да биде модификувана од синтаксичките ублажувачи, со што се ублажува силата на барањето. Овие синтаксички средства се дел од структурата на јазикот и се специфични за секој јазик посебно. Соговорникот може да го отствари своето барање преку пропозициска негација (*Нели требаше да ја донесете семинарската минатата недела?* / *Sollten Sie nicht Ihre Seminararbeit vorige Woche mitbringen?*), за разлика од исказот *Требаше да ја донесете минатата недела Вашата семинарска работа* / *Sie sollten Ihre Seminararbeit vorige Woche mitbringen* – што имплицира заповед.

Синтаксичките ублажувачи ја модификуваат главата на чинот внатрешно преку ублажување на наметнувачката сила на барањето со синтаксички средства. Тие можат да се јават во форма на прашање (*Können Sie / Kannst du / Ist es möglich / можете ли/можеш ли/можно ли е*), потоа во форма на негација на подготвителни околности (*Solltest du nicht deine Seminararbeit heute mitbringen?* / *Нели требаше денеска да ја донесеш семинарската работа?*), потоа во форма на условна фраза (*Möchten Sie / Würden Sie bitte die Seminararbeit an Herrn Professor an meiner Stelle übergeben?* / *Би сакал ли да ја предадеш семинарската работа на професорот наместо мене (ако не ти претставува голем проблем, се разбира)*), потоа преку маркерот за траен вид (*Се прашувам/размислувам, дали би*

можел.../ *Ich überlege mir, Ich frage mich ob...*). Понатаму, формите за минато време имаат ублажувачка функција доколку се однесуваат на сегашноста (*Ich wollte dich bitten...*, / *Сакав да те замолам, со значење сакам да те замолам /сегашно/*).

4. ЗАКЛУЧОК

Од разгледувањата за надворешните и внатрешните модификатори за барањата се наметнува прашањето дали постои поврзаност помеѓу изборот на внатрешната и надворешната модификација. Во основа, внатрешната модификација претставува задолжителен избор, додека надворешната е опциски избор при употреба на конвенционално индиректна стратегија на изразување на барањата. Помошните елементи и надворешната модификација се употребуваат независно од внатрешните контекстуални карактеристики на главата на чинот. Оцената на барателот, општествените и културните фактори ќе ја одредат употребата на надворешните и внатрешните модификатори. Надворешните модификатори се покажаа како подолги и поексплицитни. Резултатите покажаа и искуствата говорат дека изучувачите на странскиот јазик користат долги и преголеми објаснувања и оправдувања пред да го изразат барањето. Учтивоста во германскиот јазик беше изразена главно со *bitte* (*me, ве молам*), што како модален израз има многу компликувана и специфична употреба. Овој јазичен елемент го сретнавме како самостојна единица или реченичен прилог кој многу често се употребува посебно во германскиот јазик (се забележува негова фреквентна употреба и како глагол), (а многу поретко е употребен во македонскиот јазик) /*Bitte, mach die Tür zu; Ich bitte Sie... ; Mach die Tür zu, bitte; Ich würde dich bitten...*/. Истражувањата треба да откријат врска меѓу внатрешната и надворешната модификација. Внатрешните модификатори се полесни за употреба бидејќи се пократки и поекономични, додека надворешните се подолги и поексплицитни. Се покажува дека изучувачите во своите изразувања на овој говорен чин употребуваат објаснувања и оправдувања кои се долги пред да го изразат барањето, најверојатно како резултат од потребата да бидат јасни и експлицитни во комуникацијата со изворните говорители на странскиот јазик кој го изучуваат. Како лексички ублажувач често се среќава *bitte / me, ве молам*, со што се покажува дека говорителот се грижи за степенот на наметливост кон соговорникот. Изворните говорители употребуваат многу почесто *bitte* отколку говорителите на македонскиот јазик, што сметаме дека е најлесен за употреба лексички ублажувач кога сакаме да бидеме учтиви. Секако, врз употребата на надворешните и внатрешните модификатори ќе влијаат и видот на ситуацијата и општествените и културните фактори на соговорниците.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Bardovi-Harlig, Kathleen (1999). Exploring the interlanguage of interlanguage pragmatics: A research agenda for acquisitional pragmatics. *Language Learning* 49, 677-713.
- [2] Blum-Kulka, Shoshana; House, Juliane & Kasper, Gabriele (1989). *Cross-cultural pragmatics: requests and apologies*. Norwood: Ablex Publishing Corporation.
- [3] Ellis, R. (1994): The study of second language acquisition. Oxford: Oxford University Press.
- [4] Engel, Ulrich (1991): Deutsche Grammatik. 2., verbesserte Auflage. Heidelberg: Julius Groos-Verlag (& Budapest: Múzsák Kiadó, 1992).
- [5] Engel, Ulrich (2004): Deutsche Grammatik. Neubearbeitung. München: Iudicium Verlag.
- [6] Faerch, Claus. & Kasper, Gabriele (1983). *Strategies in interlanguage communication*. London: Longman.
- [7] Fraser, Bruce (2010). Pragmatic competence: The case of hedging. In G. Kaltenböck, W. Mihatsch, & S. Schneider, *New Approaches to Hedging* (pp. 15-34). Bingley: Emerald.
- [8] Hentschel E. & Weydt H. (2013). Handbuch der deutschen Grammatik. 4. Auflage. De Gruyter. Berlin/Boston.
- [9] Kusevska, Marija, Neskovska S., Trajkova Z., Smičkovska F., (2014). Govorni činovi. Akademski pečat. Skopje.
- [10] McNamara, F. Tim & Roever, Carsten (2006). *Language testing: The social dimension*. Oxford, UK: Basil Blackwell.
- [11] Mey, L.J. (2001). *Pragmatics*. Oxford: Blackwell Publishing.

- [12] Olshtain, Elite & Blum-Kulka, Shoshana (1985). Cross-cultural pragmatics and the testing of communicative competence. *Language Testing* 2 (1), 16-30.
- [13] Searle J. R. (1979): *Expression and meaning*. Cambridge: Cambridge University Press.